

Mediacija 4 klasėje - savivaldus konfliktų sprendimas

Psichologė Rasa Kuprytė
Socialinė pedagogė Inga Navickienė
2021 m. lapkritis

STRUKTŪRA

1. Įžanga
2. Mediacijos diegimo 4 kl. etapai ir testinimas:
 - 2.1. Užsiėmimas vienai 4 kl.-mediatorių atranka
 - 2.2. Visose klasėse išrinktų mediatorių mokymai
 - 2.3. Mediacijos procesas ir pagalba mediatoriams
 - 2.4. Mediacijos testinimo galimybės 5 kl.
3. Mediacijos įgyvendinimas mokykloje.
4. Naudota literatūra

1. IŽANGA

Mediacijos samprata

Mediacija - tai ginčo sprendimo būdas abiejų šalių padedant trečiajam neutraliam asmeniui **mediatoriui**. Mediatorius šalims padeda identifikuoti ginčo esmę ir atrasti galimą ginčo sprendimo būdą, kurį priima ginčo šalys.

Šalys mediacijos procese susirenka ne kaltinti viena kitos, ar įrodinėti, kuri yra iš jų teisi ar ne. *Mediacija yra procesas, kuriame šalys aptaria savo stipriąsias ir silpnąsias puses ir bendru sutarimu randa ginčo sprendimą.*

Mokiniai tarpininkai (mediatoriai)

Knygoje „**Mediacijos vadovas socialiniams pedagogams**“ rašoma, kad koncepcija panaudoti tarpininkavimui mokinius, sprendžiant konfliktus tarp mokinių, kilo JAV, kur jau 7 dešimtmetyje buvo paruoštos pirmosios tarpininkavimo programos mokykloms.

Mokinių tarpininkavimo praktinės sąlygos:

1. Suaugusieji turi šį metodą žinoti, priimti, į jį žiūrėti rimtai ir būti pasirengę netaikyti sankcijų, jei tarpininkavimas būna nesėkmingas.
2. Mokytojai turi pasitikėti mokiniais ir jų atsakomybės jausmu, kad mokytojų ir mokinių santykiai būtų ne hierarchiški, o labiau partneriški.

Mokyklinės mediacijos teorinis pagrindimas (1)

Doc. Dr. J. Sondaitė (2009) išanalizavusi įvairių užsienio autorių darbus ir tyrinėjimus mokyklinės mediacijos srityje nurodo, kad:

- Besiginčijantys mokiniai turi galimybę išsakyti savo mintis ir išklausti vienas kitą, nes mediacija yra sistemingas procesas.
- Mokiniais, kurie nuolat nesutaria, mediacija gali padėti pakeisti savo elgesį ir išmokyti geriau bendrauti.
- Mediacija pagerina mokinių, tėvų, mokytojų ir mokyklos administracijos bendravimą.
- Mokyklinė mediacija skatina vaikus spręsti savo problemas konstruktyviai, pasitelkti alternatyvius konflikto sprendimo būdus.
- Dalyvavimas mediacijos procese padeda mokiniams suprasti ir gerbti įvairiausias požiūrius.

Mokyklinės mediacijos teorinis pagrindimas (2)

- Bendraamžių pagalba sprendžiant konfliktus yra daug efektyvesnė negu suaugusių įsikišimas.
- Mediacijos proceso metu priimamos sprendimus šalys turi daugiau teisių. Mokiniai kontroliuoja proceso rezultatus, jiems nedaro įtakos mokytojai ar kiti suaugusieji.
- Mediacija padeda išpuoselėti aktyvaus klausymosi, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, empatijos gebėjimus.
- Apmokytų mediacijos vaikų šeimose tarp brolių ir seserų sumažėjo konfliktų skaičius bei jų intensyvumas.
- Vaikai dalyvavę mediacijoje, ėmė labiau save vertinti, padidėjo jų pasitikėjimas savimi, ėmė suvokti, kad konflikto metu būtina išreikšti jausmus.

Mokyklinės mediacijos atsiradimo prielaidos Panevėžio "Vyturio" progimnazijoje

2018 –2020 m. mokykla įgyvendino Erasmus+ programos projektą „Learning to overcome violence elements" (L.O.V.E.).

Mokyklos specialistų ir pedagogų komanda lankydamosi projekto partnerių iš Turkijos Yesilvadi mokykloje susipažino su jų taikomu mediacijos modeliu pradiniam ugdyme.

Panevėžio „Vyturio" progimnazijos psichologė ir soc. pedagogė modifikavo ir pritaikė mediacijos modelį mokykloje 4-5 klasėms.

2. MEDIACIJOS DIEGIMO 4 KL. ETAPAI IR TĘSTINUMAS

2.1. UŽSIĖMIMAS VIENAI 4 KL. – MOKINIŲ ATRANKA

Kiekvienoje mokyklos 4 klasėje pravedamas užsiėmimas (klasės valandėlės metu), kurio **rezultatas**- išrinkti keturi, klasės pasitikėjimą turintys, mokiniai - mediatoriai, sukurtos konkrečiai klasei –mediacijos kortelės.

Užsiėmimo planas „Mediacijos diegimas 4kl.“

Mokiniai sėdi 8 grupelėse

Laikas	Veikla
5 min.	Filmukas apie mediaciją (2 min.) ir pamokos temos atskleidimas Pamokos plano pristatymas
5 min.	Mediacijos samprata Pavyzdžiai iš Turkijos Ką darys 4 kl. išrinkti mediatoriai mokykloje
10 min.	Renkami mediatoriai: -susitariama kokiomis savybėmis turi pasižymėti mediatorius -mokiniai siūlo (tiek kiti, tiek patys) kandidatus į mediatorius, kandidatų vardai surašomi lentoje -atviras balsavimas rankos pakėlimu, iš klasės išrenkami 4 mediatoriai
15+5 min.	Mediacijos kortelių gaminimas -grupelės išsitraukia po vieną klausimą ir iliustruoja kortelę. Kitoje pusėje užklijuoja klausimą. -pristatomas atliktas darbas
2 min.	Kas toliau? -Susitariama dėl mokymų datos visiems išrinktiems mediatoriams. Mokymų metu: kursim konfliktines situacijas, jas vaidinsim ir spręsim pildydami formas. Po mokymų mediatoriai gaus segtuvą su formomis bei mediatoriaus ženkliukus. -Po mokymų klasės konfliktinės situacijos gali būti sprendžiamos mediatorių pagalba. Apie konfliktą sužinojęs klasės mokytojas nusprendžia ar konfliktas gali būti sprendžiamas mediatorių pagalba, jei taip, leidžiama pasirinkti su kuriais 2 mediatoriais nori spręsti problemą. -Konfliktinės situacijos sprendžiamos pertraukų metu arba po pamokų klasėje. Tam bus iš anksto susitarta vieta, kiti negali trukdyti.
3 min.	Apibendrinimas. Išvada „Ką galvoju apie mediaciją?“

Pasiruošimas užsiėmimui

1. Užsiėmimas vyksta klasėje.
2. Skaidrių demonstravimui reikalingas kompiuteris, projektorius, garsiakalbiai (filmuko peržiūrai).
3. Mokiniam reikia turėti rašymo ir piešimo priemones (flomasteriai, spalvoti pieštukai).
4. Mokytojas iš anksto pasiruošia 8 vienos spalvos korteles – A6 formatas.
5. Prieš užsiėmimą klasės mokiniai suskirstomi į 8 grupes.
6. Užsiėmimo metu grupės sėdi kartu.

Filmukas užsiėmimo temos atskleidimui

1. Užsiėmimo pradžioje pakviečiame mokinius pasižiūrėti filmuką „Įtampa 220V“ ir pagalvoti apie ką jis.

2. Filmuko nuoroda

<https://www.youtube.com/watch?v=UUHnMwxhV7Y>

3. Pažiūrėjus filmuką mokinių klausiamo: apie ką filmukas? Pokalbį vedame prie užsiėmimo temos - mediacija.

4. Mokinių klausiamo: „Ar jie žino, girdėjo kas yra mediacija?“ Išsiaiškiname kas yra „mediacija“ ir pereiname prie užsiėmimo plano ir mediacijos apibrėžimo (demonstruojamos skaidrės).

Mediacijos samprata (užsiėmimo pateiktys)

Ką šiandien nuveiksime?

1. Susipažinsime su mediacijos sąvokai aptarsime ką ir kaip veikia mediatoriai-mokiniai mokykloje.
2. Išsirinksime iš klasės 2-4 mokinius, kurie bus apmokyti būti mediatoriais ir galės spręsti klasėje kylančias konfliktus.
3. Pasigaminsime mediacijai skirtas korteles.
4. Aptarsime kaip klasėje bus sprendžiami konfliktai, kada jau klasėje turėsite apmokytus mediatorius.
5. Apibendrinsime užsiėmimą

1. MEDIACIJA

MEDIACIJA – konflikto, ginčų sprendimo metodas (būdas)

MEDIATION (ang.)
- tarpininkavimas

Mediacijos taisyklės

1. **Savanoriškumas.** Ginčai, nesutarimai, konfliktai sprendžiami visiems sutikus savo noru.

2. **Konfidencialumas (paslapties išlaikymas).** Tai, apie ką kalbasi mediatorius su konflikto dalyviais, lieka tarp jų (nepasakojama kitiems).

3. **Mediatoriaus nepriklausomumas ir sąžiningumas.** Pats mediatorius nepalaiko ir neužstoja nei vienos pusės. Konflikto dalyviai mediatoriui yra lygūs ir jis yra nepaperkamas.

PROBLEMA

SANTYKIAI

IŠSISAKYMAS BE KLIŪČIŲ

EMOCIJOS

SPRENDIMO SIŪLYMAS (-ai)

Mediacijos samprata (užsiėmimo pateiktys)

MEDIATORIUS

ĮSILAUČIA VIENODAI
NEVERTINA
NEPATARINĖJA
SAUGO PASLAPTĮ

Demonstruojant pateiktis – mokiniams pateikiame ir paaiškiname mediacijos apibrėžimą.

Aptariame ir išsiaiškiname mediacijos taisykles.

Pasikalbame apie mediacijos procesą: problemos išsiaiškinimą, santykius ir kaip prieiti prie abiem pusėms tinkamų sprendimų.

Sutariame dėl taisyklių, kurių svarbu laikytis mediacijos dalyviams. Užtvirtiname kokiomis savybėmis turi pasižymėti mediatorius.

Klasės mediatorių rinkimas

Mokinių klausiamo kokiomis savybėmis turi pasižymėti mediatorius. Dar kartą aptarę savybes, pereiname prie kandidatų siūlymų.

Mokiniai siūlo kandidatus į mediatorius (galima pasiūlyti ir save). Mokytojas kandidatų vardus surašo lentoje.

Pasibaigus siūlymams, kiekvieno kandidato paklausiamo – ar jis sutinka dalyvauti mediatorių rinkimuose. Tų, kurie nesutinka – iš kandidatų sąrašo išbraukiami (vardai nutrinami nuo lentos).

Prieš balsuojant mokiniams paaiškiname, kad jie turi tik 1 balsą ir turi gerai pagalvoti už kurį kandidatą balsuos.

Kandidatų vardai skaitomi iš eilės ir balsuojama. Prie vardo - užrašomas balsų skaičius.

Mediatoriais tampa – 4 mokiniai, kurie surenka daugiausiai balsų.

Jei pasitaiko situacija, kai 4 vietoje yra du mokiniai surinkę vienodą skaičių balsų, organizuojamas papildomas balsavimas už tuos du kandidatus. Laimi - gavęs daugiau balsų.

Išrinktuosius mediatorius pasveikiname. Paprašome jų atsistoti ir visi jiems paplojame.

Mediacijos kortelių gamyba (1)

1. Papasakok, kas atsitiko?
2. Ką tu jauti?
3. Kas tau sukėlė tokius jausmus?
4. Papasakok, kaip tu supratai, ką pasakė? (vardas)
5. Jeigu tu būtum vietoje, kaip (vardas) tu būtum pasielgęs?
6. Kaip tu siūlai spręsti šią problemą?
7. Koks bendras sprendimas?
8. Kada būtų tinkamas laikas susitikti dar kartą ir pasikalbėti kaip sekasi laikytis susitarimų?

Mokiniamis parodoma pateiktis su mediacijos kortelių pavyzdžiais.

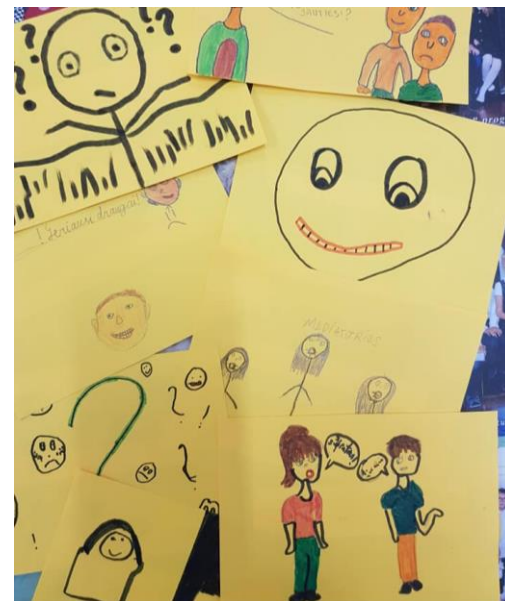
Paaiškinama, kad kiekviena grupė kurs atskirą mediacijos kortelę. Vienoje jos pusėje bus užklijuotas mediacijos klausimas, o kitoje grupelės sutartas ir kartu nupieštas piešinys susijęs su klausimu ar mediacija. Iš viso bus sukurtos 8 kortelės.

Grupelės gauna po kortelę ir klausimą. Darbui skiriama 15 min. Mokytojas atsako į mokinių klausimus, konsultuoja grupes.

Mediacijos kortelių gamyba (2)

Mokiniamis baigus darbą, grupelės po vieną - išėjusios prieš klasę - perskaito garsiai mediacijos klausimą, parodo piešinį ir paaiškina ką pavaizdavo. Pradedama nuo 1-ojo klausimo, pabaigiama 8-uoju. Kortelės sudedamos prie lentos demonstravimui.

Kas toliau?

Mokinius informuojame, kad nurodytu laiku vyks mediatorių mokymai. Po mediatorių mokymų klasės konfliktinės situacijos bus sprendžiamos mediatorių.

Konfliktinės situacijos bus sprendžiamos pertraukų metu arba po pamokų klasėje.

Užsiėmimo apibendrinimas

Rodome pateiktą ir prašome norinčių pasisakyti mokinių atsakyti į vieną iš klausimų.

Paprašome išrinktųjų mediatorių pasisakyti.

Akimirkos iš užsiėmimų

2.2. VIŠOŠE KLASĖSE IŠRINKTŲ MEDIATORIŲ MOKYMAI

Užsiėmimo planas:

Laikas	Veikla
5 min.	Susipažinimas. Mediatoriai ateina į užsiėmimą iš skirtingų klasių. Žaidžiamas vardų žaidimas.
5 min.	Trumpai prisimenami pagrindiniai dalykai apie mediaciją, taisykles, kokiomis savybėmis turi pasižymėti mediatorius.
5 min.	Konfliktingės situacijos kūrimas.
20 min.	Mediacijos proceso simuliacija.
10 min.	Refleksija. Aptariami jausmai, kas buvo sunku, kas lengva. Sutariama kaip bus vykdoma mediacija klasėse.

Vardų žaidimas

Visi dalyviai stovi ratu. Vedantysis turi minkštą kamuoliuką. Jis pradeda žaidimą - pasakydamas savo vardą, 1 dalyką kuris patinka iš pirmos vardo raidės ir vieną kuris nepatinka. Kamuoliukas metamas kitam dalyviui. Žaidžiama tol, kol visi dalyviai prisistato

Konfliktnės situacijos kūrimas

Konfliktnė situacija kuriama mediatorių grupelėse. Kiekviena grupelė kurdama situaciją atsako į kelis klausimus.

Klausimai situacijos kūrimui:

Kas yra dalyviai? Sugalvojami vardai.

Kur vyksta konfliktas?

Kokia problema?

Išrenkama viena situacija, kuri bus vaidinama.

Mediacijos proceso simuliacija

Išrinktos grupelės situacija yra suvaidinama.

Kitos grupelės mokiniai simuliuoja mediaciją.

Mediacijos procese geriausia, kad dalyvautų du mokiniai. Vienas jų pagal klausimus kortelėse kviečia pasisakyti konfliktuojančias puses, kitas mediatorius pildo specialiai paruoštą blanką, kuriame fiksuoja mediacijos eigą ir susitarimus.

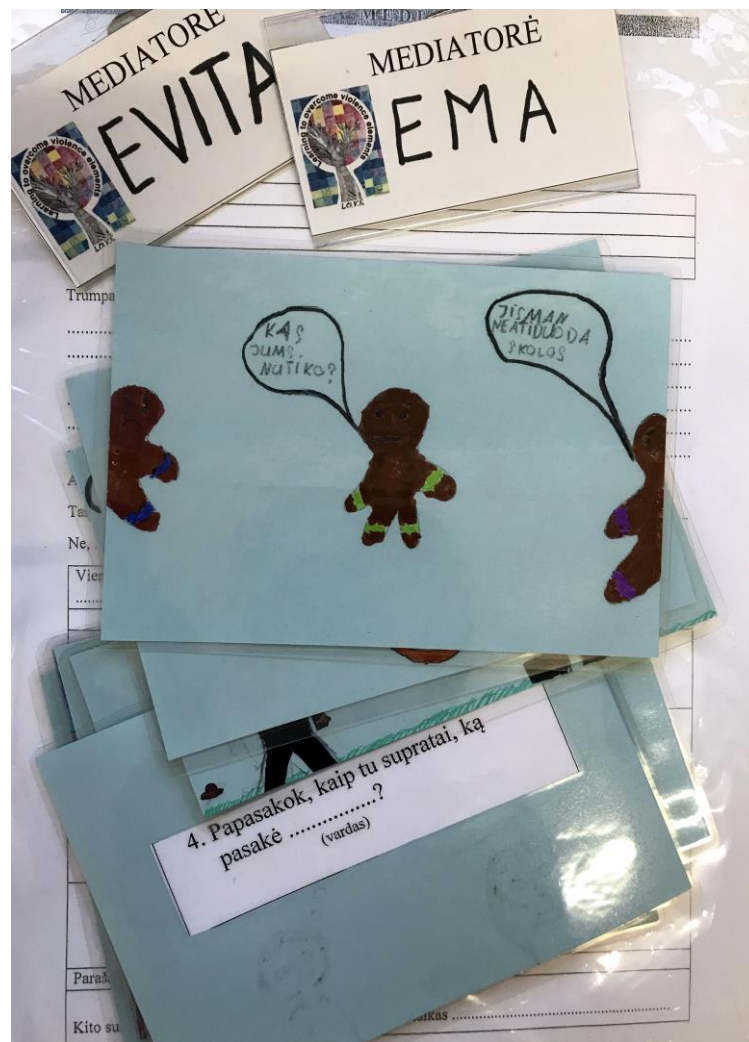

Mediatorių segtuvas

Mediatorių grupėms įteikiami segtuvai.

Segtuvo turinys:

- mediacijos kortelės
- mediacijos blankai
- emocijų ratas
- mediatorių vardų kortelės

Blanko, kurį pildo mediatoriai, pavyzdys

FORMA MEDIACIJAI

Konflikto sprendimo forma

Mediatorius Nr.1

Mediatorius Nr.2

Data:

Konflikto dalyviai:

Trumpai apie konfliktą:

.....

.....

.....

.....

.....

Ar susitarimas pasiektas? (jei susitarimas nepasiektas mediatorius informuoja klasės mokytoją)

Taip,

Ne,

Viena konflikto pusė, dalyvis	Kita konflikto pusė, dalyvis
Tolesni veiksmai	Tolesni veiksmai
Parašas	Parašas
Kito susitikimo, skirto aptarti susitarimų įvykdymui, laikas	

Mediatorius Nr.1 Ugnė

Mediatorius Nr.2 Arėja

Data:

Konflikto dalyviai:

Sabrius Edmundas

.....

.....

Trumpai apie konfliktą:

Edmundas sako: mokykloje susipyko dėl vietos. Sabrijus per kina kėlė ir jam mada Edmundui į nugarą o Edmundas jam trenkė ir mada Edmundas norėjo atsikambiti. Mada Sabrijui ir dėl trenki Sabrijus elgėsi. O Sabrijus Edmundas elgėsi. Sabrijus Edmundui pasakė kad jis niekas, Edmundas jį tai suvargau klausimais. Dėl atsikambės.

Ar susitarimas pasiektas? (jei susitarimas nepasiektas mediatorius informuoja klasės mokytoją)

Taip, susitarimas pasiektas

Ne,

Viena konflikto pusė, dalyvis	Kita konflikto pusė, dalyvis
Tolesni veiksmai	Tolesni veiksmai
<u>susitaisyti ir viską pradėti iš naujo</u>	
<u>Bendraus sprendimas susitaisyti</u>	
Parašas <u>Ugnė</u>	Parašas <u>Arėja</u>
Kito susitikimo, skirto aptarti susitarimų įvykdymui, laikas <u>lausio 16</u>	

2.3. MEDIACIJOS PROCESAS IR PAGALBA MEDIATORIAMS

1. Kiekvienoje klasėje yra paskirta vieta, kurioje laikomas Mediatorių segtuvas su visa reikalinga medžiaga (kortelės, blankai konflikto aprašymui, patarimai) ir identifikavimo kortelės.
2. Mediacija vykdoma klasėje ilgosios pertraukos metu arba po pamokų, tam iš anksto yra numatyta vieta.
3. Kiekvienas mediatorius žino, kad susidūręs su problema gali kreiptis į klasės mokytoją, psichologę ar socialinę pedagogę.
4. Vieną kartą per du mėnesius organizuojamos mediatorių supervizijos, kurių metu aptariamos sėkmės, problemos, teikiami patarimai. Supervizijas organizuoja psichologė ir socialinė pedagogė.

Mediatorių supervizijos

Supervizijos skirtos mediatorių palaikymui, sudėtingų situacijų aptarimui, išskylančių problemų sprendimui.

Supervizijų dalyviai sėdi ratu.

Mediatoriai pristato atvejus.

Analizuojant atvejus atsakoma į klausimus:

Kas nutiko?

Kaip jautėsi mediatoriai, kiti dalyviai?

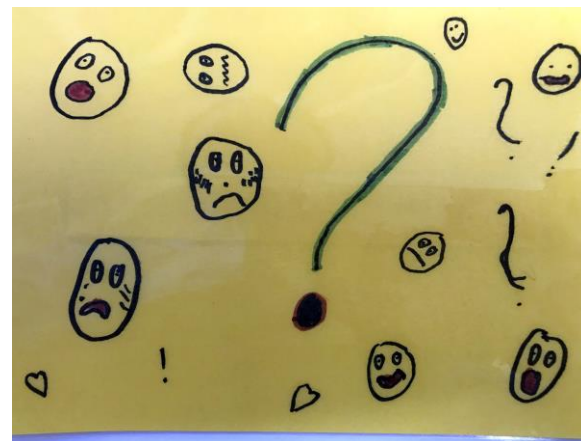
Ką aš būčiau daręs jų vietoje?

Kokie galimi sprendimai?

Ką jaučiame dabar?

Kokios išvados?

Susitariama, kas ką nuveiks, kad problema būtų išspręsta.

2.4. MEDIACIJOS TĘSTINUMO GALIMYBĖS 5 KL.

Ketvirtokams tapus penktokais, mediacija tęsiama. Mokslo metų pradžioje organizuojama klasės valandėlė, kurios metu su mokiniais prisimename kas yra mediacija, mediacijos procesą. Pasitvirtiname mediatorius. Jei mokinys nebenori būti mediatoriumi, išrenkamas kitas. Kartu su mokiniais sukuriamą konfliktinę situaciją klasėje. Šią situaciją išsprendžia mediatoriai. Sutariama kur ir kaip bus sprendžiamos konfliktinės situacijos.

3. MEDIACIJOS ĮGYVENDINIMAS MOKYKLOJE

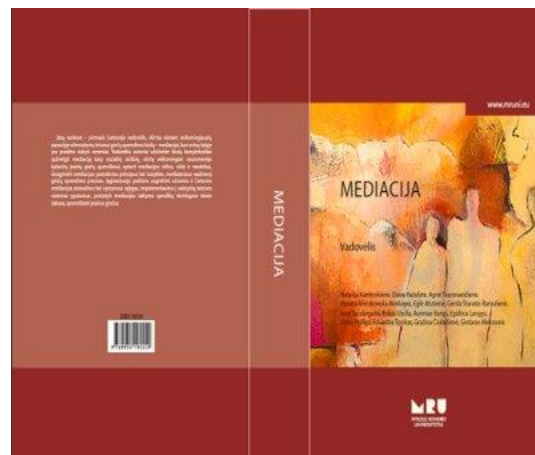
Galimybės

- Konstruktyvus konfliktų valdymas, o ne ieškojimas kas „kaltas“ ir „nugalėtojas“
- Alternatyva bausmei
- Lygybė, interesų pusiausvyra
- Smurto prevencija
- Socialinių įgūdžių ugdymas
- Atsakomybės prisiėmimas
- Konfliktų priežasčių išvalga
- Mokinių savarankiškumo, veiksmingumo, savigarbos ir pasitikėjimo savimi didėjimas
- Emocinio intelekto auginimas

4. NAUDOTA LITERATŪRA

1. Sondaitė J. Mokyklų bendruomenės požiūris į mokyklinę mediaciją. Socialinis darbas, 2009 Nr. 8 (2). P. 108-113. [untitled \(mrui.eu\)](http://www.mruni.eu)
2. Shapiro, D. Konfliktai ir bendravimas. Vilnius: Atviros Lietuvos fondas, 1996.

3. *Reikšmingiausias vadovėlis – „Mediacija“*. Autoriai: Natalija Kaminskienė, Daiva Račelytė, Agnė Tvaronavičienė, Renata Mienkowska-Norkienė, Eglė Atutienė, Gerda Štaraitė-Barsulienė, Ieva Saudargaitė, Rokas Uscila, Aurimas Banys, Egidijus Langys, Vidas Pečkys, Edvardas Špokas, Gražina Čiuladienė, Gintaras Aleknonis.

4. Autoriai: prof. dr. Hans-Dieter Will ir dipl. soc. ped. Sven Ramdohr, bendradarbiaujant su mediatoriais: teisininke Sabine Remy, dipl. psych. Helga Thiess ir pastore Frauke Wurzbacher-Müller

Scanned by CamScanner

- Leidinį adaptavo Lietuvos aplinkai:
- Doc.dr. Angelė Kaušylienė,
- Zigmas Giedrimas,
- Dr. Eglė Celešienė,
- Rita Ilgūnė Martinėlienė

